

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

דלי ליפסא. הגביה המחללת שהיה יושב עליה: ואמר ליה לשלוחא. לחלו לבימיה: הוי מאי איכא. ראה כמה עושר יש לי. שנעשה לו נס ונתמלל כל אותו מקום זהובים: ואיפסיפס ליה ציפוסא. ציפוסא הכורף: הוה גגו צי סיפנא. היו יגנים צין התבן שלא היו להם כרים וכסמות: קא מנקיט ליה סיפנא מן מוייה. היה מלקט התבן משערו: אי הוי לי רמינא לך ירושלים דהבא. אם יהיה לי סיפוק שאתעשר אעשה לך ירושלים של זהב צמי נפש שמצוירת בכל ענייני ירושלים והיינו דלמרינן במסכת שבת (דף נט.) עיר ירושלים של זהב כדעבד ליה רבי עקיבא לבימיה: אסא אליהו קרא אבבא וכו'. עבד הכי משום קורת רוח להן ללדידיה לא היה לו אפילו תבן כמו להם: ספיר עבדי לך אבון. דלדקי מנסכיה: הדא דלא דמי לך. שהיא גרוע ממך ועוד שמניחך באלמנות חיות שהרי הניחך כמה שנים (ו) יודע דיק נפש בהמחו. אית דלמרי דליה הוה ידעה דר' עקיבא הוה ואמרה ליה דלא מיתגבינא בעיניה. ואית דלמרי דלא הוה ידעה אלא הכי קא אמרה לדקי לא מצוה לאיני: שלי ושלכם שלה הוה. ואתמנה אסא על ידה הוה (כתובות טו.).

תורה אור השלם

1. יודע צדיק קשש בהמתו ודומי קשמי ירושלים: משלי יב יב אבקריו:

מוסף רש"י

דכלבא שבויע. שם אהד משערי ירושלים שכל הנכנס לבימו רעב כלבב היה יולא טעב (כתובות טו.) יודע צדיק קשש בהמתו. מה בהמתו פני צימו לייכס (משלי יב יב) שלי ושלכם שלה הוה. ואתמנה אסא על ידה הוה (כתובות טו.).

תוספות

דלי ציפוסא. פירוש הגביה המחללת וסמן על הנס שישלח שם משום: דכלבא ירושלים גדול היה כדאיתא בפרק המוקין (גיטין דף טו.) רמינא לך ירושלים דדהבא. אם יהיה לי סיפוק אעשה לך ירושלים של זהב עטריה וירושלים עיר של זהב וכן עשה כדאיתא בפרק (דף נט.) דלא דמי לך. איתו ראו הגוונן לך: איילא דספינתא. כל הפניות עושין להם איל של זהב: וכן מפורש בתלמוד פסג אמת הולכיה מותריה רבי עקיבא למשנת הלכו אכל מטרוניתא ללות ממנה אמרה להם איני מאמנת אמר לה רבי עקיבא מי את חפצה שאתן לי ערב אמרה לו מי שאמר והיה העולם ויס הגדול וכשהגיע הקדיש בלכותו היום נשפתי בת קיסר ונטלה קופסא מנילח סכף חזב והטיעה לים ופקה ובאת לאותו מקום ונטלה אותו ונטלה בה ממון גדול וכשתרפא רבי עקיבא בא אללה ואמר גלוי ידוע לפני מי שאמר והיה העולם שחלמי באותו הזמן עבשה הרי כל המוקן בדי וספירה לו כל המעשה והניקסו ביות גבוה ונתנה לו מתנת גדולה:

דלי ליפסא. מחללת: הוי מאי איכא. מעשה נסים הוה נקיט: מן מוייה. היה מלקט התבן משערו: רמינא לך ירושלים דהבא. תכשיתו של זהב שירושלים מצויר בה והכי עבד לה כדאיתא בפרק צמה אשה (שבת דף נט.): אסא אליהו אדמי להון כאנשא. כדי לנחס אותם ולהראות להם שיש עניים יותר מהם: דלא דמי לך. שאינו דומה לך ממשפחה חשובה כמותך: ואת ליהבא. שלא היו לה צדקים ראויים: יודע דיק נפש בהמחו. יודע הוה זה שלנטעתי צשצילי: שלי ושלכם שלה הוה. תורתו ותורתם צשצילה היא שנתנה לי ענה למחול לבי רב: אינא דספינא. בכל ספינה היו עושין דמות איל מעין נחש ולסימן שהיא הספינה קלה בהליכתה כאלו והיו ממלאין אותה לייגרי זהב: ומן גווא. פיהה הספינה להצניע צבוכה ממון הפעויה כדלמרינן (ר"ה ו.) כי גוא דרחתמנא לשון אורז: ומן מטרוניתא. פעם אחת הולכתי ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אכל מטרוניתא אמרה לו לר"ע הריני מלווה אותך ומהיה אמת לווה והקצ"ה ויס ערבים צדכר קצב לה ומן לפרעון וכשהגיע זמנה הלכה אותה מטרוניתא על שפת הים אמרה רבש"ע גלוי ידוע לפניך שר"ע חולה ולא היה צידו לפרוע חובו ראה שאתה ערב צדכר מיד נשתטית צמו של קיסר ונטלה חרצו מלא אצנים טובות ודיגרי זהב וזרקה לתוך הים והיס הביאתו צמקוס שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת הים מיד נטלה אותו וצדקו והלכה לה לימים נמסר ר"ע אבדו ולא אכל ההיא מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון חובו אמרה לו חזרתי אכל הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לו יותר ומאומתו ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע: ומן

דלי ליפסא. מחללת: הוי מאי איכא. מעשה נסים הוה נקיט: מן מוייה. היה מלקט התבן משערו: רמינא לך ירושלים דהבא. תכשיתו של זהב שירושלים מצויר בה והכי עבד לה כדאיתא בפרק צמה אשה (שבת דף נט.): אסא אליהו אדמי להון כאנשא. כדי לנחס אותם ולהראות להם שיש עניים יותר מהם: דלא דמי לך. שאינו דומה לך ממשפחה חשובה כמותך: ואת ליהבא. שלא היו לה צדקים ראויים: יודע דיק נפש בהמחו. יודע הוה זה שלנטעתי צשצילי: שלי ושלכם שלה הוה. תורתו ותורתם צשצילה היא שנתנה לי ענה למחול לבי רב: אינא דספינא. בכל ספינה היו עושין דמות איל מעין נחש ולסימן שהיא הספינה קלה בהליכתה כאלו והיו ממלאין אותה לייגרי זהב: ומן גווא. פיהה הספינה להצניע צבוכה ממון הפעויה כדלמרינן (ר"ה ו.) כי גוא דרחתמנא לשון אורז: ומן מטרוניתא. פעם אחת הולכתי ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אכל מטרוניתא אמרה לו לר"ע הריני מלווה אותך ומהיה אמת לווה והקצ"ה ויס ערבים צדכר קצב לה ומן לפרעון וכשהגיע זמנה הלכה אותה מטרוניתא על שפת הים אמרה רבש"ע גלוי ידוע לפניך שר"ע חולה ולא היה צידו לפרוע חובו ראה שאתה ערב צדכר מיד נשתטית צמו של קיסר ונטלה חרצו מלא אצנים טובות ודיגרי זהב וזרקה לתוך הים והיס הביאתו צמקוס שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת הים מיד נטלה אותו וצדקו והלכה לה לימים נמסר ר"ע אבדו ולא אכל ההיא מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון חובו אמרה לו חזרתי אכל הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לו יותר ומאומתו ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע: ומן

דלי ליפסא. מחללת: הוי מאי איכא. מעשה נסים הוה נקיט: מן מוייה. היה מלקט התבן משערו: רמינא לך ירושלים דהבא. תכשיתו של זהב שירושלים מצויר בה והכי עבד לה כדאיתא בפרק צמה אשה (שבת דף נט.): אסא אליהו אדמי להון כאנשא. כדי לנחס אותם ולהראות להם שיש עניים יותר מהם: דלא דמי לך. שאינו דומה לך ממשפחה חשובה כמותך: ואת ליהבא. שלא היו לה צדקים ראויים: יודע דיק נפש בהמחו. יודע הוה זה שלנטעתי צשצילי: שלי ושלכם שלה הוה. תורתו ותורתם צשצילה היא שנתנה לי ענה למחול לבי רב: אינא דספינא. בכל ספינה היו עושין דמות איל מעין נחש ולסימן שהיא הספינה קלה בהליכתה כאלו והיו ממלאין אותה לייגרי זהב: ומן גווא. פיהה הספינה להצניע צבוכה ממון הפעויה כדלמרינן (ר"ה ו.) כי גוא דרחתמנא לשון אורז: ומן מטרוניתא. פעם אחת הולכתי ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אכל מטרוניתא אמרה לו לר"ע הריני מלווה אותך ומהיה אמת לווה והקצ"ה ויס ערבים צדכר קצב לה ומן לפרעון וכשהגיע זמנה הלכה אותה מטרוניתא על שפת הים אמרה רבש"ע גלוי ידוע לפניך שר"ע חולה ולא היה צידו לפרוע חובו ראה שאתה ערב צדכר מיד נשתטית צמו של קיסר ונטלה חרצו מלא אצנים טובות ודיגרי זהב וזרקה לתוך הים והיס הביאתו צמקוס שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת הים מיד נטלה אותו וצדקו והלכה לה לימים נמסר ר"ע אבדו ולא אכל ההיא מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון חובו אמרה לו חזרתי אכל הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לו יותר ומאומתו ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע: ומן

(א) גמ' אול הוה תרמי סרי: (ב) שם ועוד שביק לך ארמולות מיות: (ג) שם ואשתי מן נבסיה מן שית מילי: (ד) שם עבדין ליה חד מן עינא: (ה) שם אמרו ליה יעביד מרגא: (ו) שם טבעת ספינתא דמן דסרוקיתא וכו' וינא עיסקא וכו' צהאל זימנא ומן מטרוניתא כ"ל: (ז) רש"י ד"ה חולא דלא וכו' שנים הסיד ואחרי מ"ה ואת להיכא שלא יהיה לה בגדים ראויים הס"ד: (ח) ד"ה ומן חילא וכו' עושין להן אות מן עיני של חיל ואית דגרסי מן ענא היו עושין: (ט) ד"ה אימיו וכו' דבר הס"ד וא"כ מ"ה יעביד מרגא:

פירוש הרא"ש

דלי ציפוסא. הגביה המחללת וסמן על הנס שישלח שם משום: דכלבא ירושלים גדול היה כדאיתא בפרק המוקין (גיטין דף טו.) רמינא לך ירושלים דדהבא. אם יהיה לי סיפוק אעשה לך ירושלים של זהב עטריה וירושלים עיר של זהב וכן עשה כדאיתא בפרק צמה אשה (דף נט.) אסא אליהו אדמי להון כאנשא. כדי לנחס אותה מטרוניתא יושבת על שפת הים מיד נטלה אותו וצדקו והלכה לה לימים נמסר ר"ע אבדו ולא אכל ההיא מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון חובו אמרה לו חזרתי אכל הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לו יותר ומאומתו ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע: ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיה ימא אתא הוא אשכחיה ומן גוואא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוויו לספונאי אמר להו אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוואא על כיה ימא אתויה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרגא עליה אישכתב דהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה מחיית בהווא גוואא ואישכתב בהווא זימנא דמן דסרוקיתא ומן מטרוניתא ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיה ימא אתא הוא אשכחיה ומן גוואא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוויו לספונאי אמר להו אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוואא על כיה ימא אתויה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרגא עליה אישכתב דהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה מחיית בהווא גוואא ואישכתב בהווא זימנא דמן דסרוקיתא ומן מטרוניתא ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיה ימא אתא הוא אשכחיה ומן גוואא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוויו לספונאי אמר להו אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוואא על כיה ימא אתויה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרגא עליה אישכתב דהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה מחיית בהווא גוואא ואישכתב בהווא זימנא דמן דסרוקיתא ומן מטרוניתא ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיה ימא אתא הוא אשכחיה ומן גוואא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוויו לספונאי אמר להו אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוואא על כיה ימא אתויה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרגא עליה אישכתב דהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה מחיית בהווא גוואא ואישכתב בהווא זימנא דמן דסרוקיתא ומן מטרוניתא ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיה ימא אתא הוא אשכחיה ומן גוואא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוויו לספונאי אמר להו אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוואא על כיה ימא אתויה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרגא עליה אישכתב דהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה מחיית בהווא גוואא ואישכתב בהווא זימנא דמן דסרוקיתא ומן מטרוניתא ומן

היס אמר לה ר"ע כן יהיה כשהגיע זמנו חלה ר"ע ולא היה יכול להביא הממון יאלת אותה מטרוניתא על שפת הים ואמרה רבש"ע גלוי ידוע לפניך כי לך ולים הן האכנתני מעותי הכנים הקצ"ה רוח שעות צלצה של [בת] קיסר ונכנסה לביט גזוי ונטלה קרטלית וזרקה לים והשליכה היס לפתח ביתה של אותה מטרוניתא ונטלתה ולאחר זמן הביא לה ר' עקיבא הממון ואמר לה אל יחר לך שלא הבאתי לך הממון בזמן שקבענו שחליתי אמרה לו יהא הכל שלך שממוני צא לידי בזמנו וספרה לו כל המעשה ונתנה לו מתנות גדולות ופטרתו לשלום: ומן